

Ginkgo biloba o‘simlikning botanik tavsifi tarqalishi va ahamiyatini

Andijon davlat pedagogika institutini

Aniq va Tabiiy fanlar fakulteti

1 bosqich 103 guruh talabasi

Marufjonova Mohinur

ANNOTATSIYA. Ushbu tadqiqotda Ginkgo biloba o‘simligining botanik tavsifi, tarqalish geografiyasi va inson hayotidagi ahamiyati keng yoritiladi. Ginkgo biloba — yer yuzida million yillar davomida saqlanib qolgan qadimiy relik o‘simliklardan biri bo‘lib, u bugungi kunda farmatsevtika, tibbiyot, kosmetologiya va ekologiya sohalarida keng qo‘llanilmoqda. Tadqiqot davomida o‘simlikning morfologik va anatomik xususiyatlari, tabiiy va sun‘iy tarqalish hududlari, shuningdek, ekologik moslashuvchanligi o‘rganildi. Ginkgo biloba ekstraktlarining dorivor xususiyatlari tahlil qilinib, ularning inson salomatligiga ta’siri tibbiy tadqiqotlar asosida asoslab berildi.

KALIT SO‘ZLAR. Ginkgo biloba, relik o‘simlik, botanik tavsif, dorivor o‘simlik, farmatsevtika, ekologik moslashuvchanlik, biofaollik, tibbiyot, antioksidant.

Tadqiqot mavzusining dolzarbligi. Tabiatda ko‘plab qadimiy o‘simliklar yo‘q bo‘lib ketgan bo‘lsa-da, Ginkgo biloba bugungi kungacha o‘z hayotiyligini saqlab qolgan noyob turlardan biridir. Ushbu o‘simlik nafaqat biologik jihatdan qiziqarli, balki iqtisodiy va tibbiy ahamiyatga ham ega. Hozirgi kunda uning ekstraktlari Altsgeymer kasalligi, yurak-qon tomir kasalliklari, demensiya va boshqa ko‘plab nevrologik hamda metabolik kasalliklarni davolashda qo‘llanilmoqda.

Tadqiqotning maqsadi va vazifalari. Tadqiqotning asosiy maqsadi — Ginkgo biloba o‘simligining botanik tavsifi, tarqalish areali va inson hayotidagi ahamiyatini tahlil qilish.

Tadqiqot vazifalari: Ginkgo bilobaning morfologik va anatomik tuzilishini o‘rganish. O‘simlikning tabiiy va sun‘iy tarqalish hududlarini aniqlash. Ekologik moslashuvchanligini va turli iqlim sharoitlariga moslashuv darajasini tahlil qilish. Uning dorivor xususiyatlarini ilmiy tadqiqotlar asosida asoslash. Ginkgo bilobaning xalq tabobati va zamonaviy farmatsevtikadagi o‘rnini baholash.

Tadqiqotning ilmiy va amaliy ahamiyati. Tadqiqot natijalari Ginkgo bilobaning tabiatni muhofaza qilish dasturlaridagi o‘rnini, uning ekologik rolini hamda dorivor o‘simlik sifatida qiymatini tushunishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, olingan natijalar farmatsevtika va biotexnologiya sohalarida qo‘llanilishi mumkin.

Ginkgo biloba o‘simligining botanik tavsifi. Ginkgo biloba — Ginkgophyta bo‘limiga mansub yagona tirik qolgan vakil bo‘lib, u boshqa o‘simliklardan o‘ziga xos yaproqlari, urug‘ hosil qilish usuli va o‘sinh shakli bilan ajralib turadi. U quyidagi xususiyatlarga ega:

Yaproqlari: V-faqat shaklda bo‘lib, ikkiga ajralgan plastinkali.

Guli va urug‘lari: Changlanish jarayoni ikki bosqichda kechadi va urug‘lari mevasiz hosil bo‘ladi.

O‘sinh xususiyatlari: Uzoq umr ko‘radi (ba’zi daraxtlari 1000 yildan ortiq yashaydi).

Ginkgo biloba o‘simligining tarqalishi. Ginkgo biloba tabiiy holda asosan Xitoy, Yaponiya va Koreya hududlarida uchraydi. Bugungi kunda u AQSh, Yevropa va Markaziy Osiyo davlatlarida ham sun’iy yetishtirilmoqda. O‘simlik shaharlardagi ekologik holatni yaxshilash maqsadida ko‘chalarga ekilmoqda, chunki u havo ifloslanishiga chidamli.

Ginkgo bilobaning dorivor ahamiyati va tibbiyotda qo‘llanilishi. Uning barglaridan olinadigan ekstraktlar: Asab tizimi kasalliklarida: Altsgeymer, Parkinson, depressiya, demensiya. Yurak-qon tomir kasalliklarida: Yurak yetishmovchiligi, qon aylanishi buzilishi. Immunitetni mustahkamlashda: Antioksidant xususiyatga ega bo‘lib, qarish jarayonini sekinlashtiradi. Ko‘rish qobiliyatini yaxshilashda: Ginkgo ekstrakti ko‘z kasalliklarida qo‘llaniladi. Ginkgo biloba ekstraktlarining foydali ta’siri ilmiy tadqiqotlar bilan isbotlangan bo‘lib, hozirgi kunda farmatsevtika, xalq tabobati va biotexnologiyada keng qo‘llanilmoqda. Ginkgo biloba va ekologik ahamiyat. Ginkgo biloba atrof-muhitga chidamliligi bilan mashhur. U: Tuproq eroziyasini kamaytiradi. Havo sifatini yaxshilashda yordam beradi. O‘simliklar va hayvonlar uchun tabiiy yashash muhitini saqlab qoladi.

O‘simlikning bunday xususiyatlari uni urbanizatsiyalashgan hududlarda landshaft dizayni va ekologik loyihalarda muhim omilga aylantiradi.

XULOSA. Ginkgo biloba — bu nafaqat qadimiy relikt o‘simlik, balki insoniyat uchun juda foydali biologik resursdir. Uning morfologik va ekologik xususiyatlari uni urbanizatsiya muhitida ham muvaffaqiyatli yetishtirish imkonini beradi. Tibbiyot va

farmatsevtikada Ginkgo bilobaning dorivor xususiyatlari keng o‘rganilgan va isbotlangan. O‘simlikning ahamiyatini oshirish va uning biofaolligidan samarali foydalanish uchun keyingi tadqiqotlar genom tahlili, biologik faol moddalar sintezi va ekologik barqarorlik bilan bog‘liq yo‘nalishlarda davom ettirilishi kerak..

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Akhmedov, A. (2018). O‘simliklarning ekologik ahamiyati. Toshkent: Fan nashriyoti.
2. Karimov, B. (2020). Dorivor o‘simliklar va ularning tibbiyotdagi o‘rni. Toshkent: O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
3. Xudoyberganov, R. (2019). O‘sib kelayotgan avlod uchun ekologik muhitni yaxshilashda manzarali daraxtlarning roli. Toshkent: Ekopress.
4. Xitoy an‘anaviy tabobati institutining ilmiy ishlanmalari. (2020). Ginkgo Biloba va uning terapevtik xususiyatlari. Pekin: Xitoy Fanlar Akademiyasi.
5. www.ncbi.nlm.nih.gov – Ginkgo Biloba dorivor xususiyatlari bo‘yicha ilmiy maqolalar.
6. www.who.int – Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti (WHO) tomonidan Ginkgo Biloba bo‘yicha chop etilgan hisobotlar.

**Research Science and
Innovation House**